

E. du Perron Genootschap

EdPG-secr. C. van Schendel, Keizersgracht 802-III, 1017 ED Amsterdam
Telefoon: 020 622 43 22 Email: info@edpg.nl Website: www.edpg.nl

Nieuwsbrief 11 oktober 2012 – Jaargang 19, nummer 2

Najaarsbijeenkomst op zaterdag 24 november in Den Haag

'Du Perron en de Indische letterkunde' is het thema van onze najaarsbijeenkomst, die in Den Haag plaatsvindt en wel in de sfeervolle leeszaal van Museum Meermanno, het huis van het boek. Het museum is geopend vanaf 12.00 uur. Kom wat eerder en bekijk het museum. Het is de voorlaatste dag van de 'Internationale Papier Biënnale Rijswijk 2012', waarbij Meermanno boeken en letters van internationale kunstenaars toont en spectaculaire installaties, films en kunstwerken. Op straat ziet u aan de gevel al een installatie van Alicia Martin: een gestolde stroom van honderden boeken.

Aanvang: 14.00 uur, inloop vanaf 13.30 uur. Einde: 17.00 uur.

Programma

- Bert Paasman spreekt over Du Perron als bloemlezer, toegespitst op 'De muze van Jan Companjie', het niet-gepubliceerde vervolg en de plannen voor het derde deel. Paasman is emeritus hoogleraar Koloniale en Postkoloniale Cultuur- en Literatuurgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam,

- Alfred Birney belicht Du Perrons plaats in de Indische letterkunde in relatie tot andere Indische schrijvers, zoals Multatuli, Daum en Couperus. Birney is schrijver en essayist. In 2012 verscheen zijn essay *De dubieuzen*, als vervolg op de bloemlezing *Oost-Indische inkt. 400 jaar Indië in de Nederlandse letteren* (1998) en *Yournael van Cyberney* (2001). Alfred Birney stelt hierin onder meer het gebrek aan kennis van Nederland van de eigen koloniale geschiedenis aan de kaak via voorbeelden uit boeken van vergeten schrijvers uit de koloniale letteren.

- borrel.

Adres: Prinsessegracht 30, 2514 AP Den Haag, tel. 070-34 62 700, www.meermanno.nl.

Meld u zich s.v.p. **voor 15 november** aan bij info@edpg.nl en neem uw **Museumjaarkaart** mee!

Geïnteresseerden zijn hartelijk welkom!

Mededelingen van het bestuur

- *Cahiers voor een Lezer* nr. 35 - over jaloezie en vriendschap - treft u hierbij aan. *Cahiers nr 36* is in wording.

- Steun *Museum Meermanno* in deze tijden van bezuinigingen! Zie de bijlagen en www.meermanno.nl.

NB. U kunt het adoptieformulier zonder postzegel versturen naar Museum Meermanno, Antwoordnummer 10869, 2501 WB Den Haag. Ook kunt u via de website onder 'Steun Meermanno!' en 'Boek zoekt vrouw' een boek adopteren. U zou bijv. een boek van E. du Perron kunnen adopteren.

- Op 5 en 6 oktober heeft het EDPG zich - net als vorig jaar - gepresenteerd op de Antiquarenbeurs in Amsterdam: zie www.amsterdambookfair.com.

- Naar verluidt is het *Château de Gistoux* in Chaumont-Gistoux, België, te koop, het 'kasteel' waar de familie Du Perron heeft gewoond en waar Du Perronliefhebbers meermalen door de familie Jamar gastvrij ontvangen zijn.

- Ontvangt u de EDPG-Nieuwsbrief nog niet per mail en wilt u dat wel, geeft u dan s.v.p. uw *e-mail adres* door aan het secretariaat.

- Een voormalig lid heeft zijn complete set *Cahiers voor een lezer* ter beschikking gesteld aan een EDPG-lid. Inlichtingen bij het secretariaat.

Perk, Du Perron en Marsman: verslag voorjaarsbijeenkomst zaterdag 21 april 2012

In het aan de Oudegracht in Utrecht gelegen Instituut Blankestijn treffen zo'n 24 Du Perronliefhebbers - onder wie 19 leden - elkaar in de grote studiezaal Bovenbouw. We beginnen met de *Jaarvergadering 2012*.

1. Opening / Mededelingen / Ingekomen stukken

We danken Instituut Blankestijn voor de gastvrijheid. Ook danken we Hans Voorhoeve voor een royale schenking uit de 'nalatenschap Pia'. Van een aantal leden is bericht van verhindering ontvangen. Het

ledenaantal is nu 80, onlangs trad een nieuw lid toe. In Tilburg wordt op 10 mei de E. du Perronprijs 2011 uitgereikt, dan houdt Paul Scheffer de E. du Perron lezing.

2. *Jaarverslag 2011 van de voorzitter en lijnen naar de toekomst*

Voorzitter Kees Snoek spreekt zijn Jaarverslag en toekomstvisie uit: zie hieronder.

3. *Financieel jaarverslag 2011 / Begroting 2012*

Penningmeester Kees Rasenberg geeft een korte toelichting. De financiële situatie van het EDPG is goed. Hij meldt dat de begrote € 700 voor de website inderdaad voldoende is. Het verslag wordt vastgesteld en de penningmeester – met dank - gedechargeerd. De begroting wordt aangenomen.

4. *Bestuurssamenstelling*

De huidige bestuursleden – Manu van der Aa, Ton Hogenes, Kees Rasenberg, Corinna van Schendel, Kees Snoek - worden bij acclamatie herbenoemd voor een termijn van twee jaar.

5. *Wat verder ter tafel komt / Rondvraag / Sluiting*

Voorstel Project digitalisering Werk en Brieven van E. du Perron: diverse leden hebben met enthousiasme gereageerd op het voorstel te starten met het project, dat zich in eerste instantie zal beperken tot de gepubliceerde boeken (voor zover ze nog niet in de DBNL zitten) en de brieven deel I-IX. Reinder Storm is bereid enige eerste drukken ter beschikking te stellen. Aandachtspunt zal zijn wie (nog) auteursrecht heeft over wat (zoals redacteurs van de Brieven I-IX). De familie Du Perron is tot medewerking bereid. Dat geldt ook voor de DBNL. De kosten worden geraamd op € 13.000. Op de EDPG-website (en in de Nieuwsbrief) kan een bericht komen over het project en over welke edities nog gezocht worden. Het voorstel wordt aangenomen.

Er is zorg over het nog verschijnen van Brieven deel X. Van Oorschoot heeft de brieven al laten digitaliseren, ze zijn vertaald in het Nederlands, maar moeten nog geannoteerd worden, waarbij tijd en kosten een probleem zijn. Het EDPG zou er bij Van Oorschoot krachtig op kunnen aandringen deel X te laten verschijnen. Mocht deel X er niet komen, dan zou een uitgave met alleen de brieven van en aan Clairette Petrucci denkbaar zijn, evt. bij een andere uitgever.

Daarna spreekt Fabian Stolk over hoe Du Perron het werk van de negentiende-eeuwse dichter Jacques Perk waardeerde en geeft Jaap Goedegebuure inzicht in de sterk veranderende waardering van Du Perron en tijdgenoot H. Marsman voor elkaars werk en elkaar.

'Perk en Perkens'. Onder die titel vertelt Fabian Stolk, docent/onderzoeker moderne Nederlandse letterkunde Universiteit Utrecht, over Jacques Perk (1859-81) en E. du Perron. Zou diens vroege pseudoniem Duco Perkens spelen met de naam Perk? Perk stortte zich tijdens zijn korte leven in de poëzie en toonde zich een rasindividualist die welluidende sonnetten schreef en daarin als dichter kosmische proporties aannam (bijv. in het gedicht 'Hemelvaart'). Du Perron werd op zijn zeventiende in Indië getroffen door Perks gedichten: door de oorspronkelijkheid, de taal, het individualisme. Later inspireerde Perk hem tot het schrijven van sonnetten, zij het minder welluidend en rijk aan on-Perkiaanse ironie. Du Perron kon overigens ook kritiek hebben op Perk en zag diens epigonisme, maar – anders dan Ter Braak en Greshoff, die Perk volstrekt niet konden waarderen – bleef hij zijn jeugdliefde trouw.

Jaap Goedegebuure, hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde Universiteit Leiden, schetst onder het motto 'Van beste vijand tot beste vriend - of ook: cherchez la femme' hoe de leeftijdgenoten E. du Perron (1899-1940) en H. Marsman (1899-1940) elkaar en hun literaire uitingen eerst niet konden uitstaan. Marsman noemde Du Perron een hondse, moerassige geest en een giftige Indischman, Du Perron zag bij Marsman braakverwekkende pedanterie en beschimpte hem als mannetje van Mars. In de vorm of vent polemieken kruisten ze de degens, maar bij een ontmoeting op 22 februari 1931 bij Ter Braak ontstond er vriendschap. Du Perron ging Marsman coachen bij het schrijven van de roman 'Vera', waarbij Marsman lankmoedig de stroom patroniserende aanwijzingen over zich heen liet gaan. Het ging ze allebei om de literatuur en ze bleken elkaar te liggen. Marsman had eerder een relatie gehad met Elisabeth (Bep) de Roos, die in 1932 met Du Perron trouwde. Die relatie verwerkte Marsman in de roman 'De dood van Angèle Degroux' (1933). Opvallend is dat Du Perron van harte meewerkte om ook die tekst te verbeteren, zonder de minste rancune of jaloezie. Hij, Bep en Marsman deelden inmiddels een warme vriendschap, met de literatuur als verbindend element. Het is aannemelijk dat het 'Verzameld werk' (1938) van Marsman zonder de intensieve inzet van Du Perron nooit zou zijn verschenen.

Met grote waardering luisteren we naar de sprekers, die duidelijk maken dat - naast kritiek en polemieken - ook loyaliteit en vriendschap een belangrijke rol spelen in de literaire wereld. En zoals gebruikelijk in de wereld van het EDPG besluiten we deze middag met een goed glas wijn.

CvS

Jaarverslag 2011

Geachte aanwezigen, leden van het E. du Perron Genootschap en verdere belangstellenden, Als Du Perron in deze tijd had geleefd, zou hij dan op *Facebook* hebben gezeten? Ik denk van wel, want hij hield ervan zich te laten fotograferen, vooral in zijn jonge jaren, en soms haalde hij ook geintjes uit met foto's. Ik kan bijvoorbeeld wijzen op de trucfoto 'E. du Perron in gesprek met Arthur Ducroo', die is opgenomen in het aan Du Perron gewijde *Schrijversprentenboek*. Daarnaast was hij een onvermoeibaar netwerker en etaleerde hij graag zijn literaire en andere voorkeuren. Allemaal activiteiten die feilloos passen in het plaatje van een *Facebook*-klant. Overigens is er ook een Du Perron-groep actief op *Facebook*, geïnitieerd door ons bestuurslid Manu van der Aa, en daar kunt u óók lid van worden.

Maar het belangrijkste is natuurlijk, dat u lid bent van het E. du Perron Genootschap zelf en dat u door uw lidmaatschap ons exclusieve gezelschap in stand helpt houden. U behoort daarmee tot de 'happy few' waarop ook Du Perron zich vaak beriep, naar het voorbeeld van de grote Franse schrijver Stendhal. Een andere term die hij graag gebruikte was 'amateur', in de zin van 'liefhebber', en zo zijn wij allen 'amateurs van Du Perron'.

Tegenover dit lidmaatschap mag ook wel het een en ander staan. Twee bijeenkomsten per jaar met idealiter telkens twee lezingen, en twee nummers van *Cahiers voor een lezer*. In het voorbije kalenderjaar waren er bijeenkomsten op 21 mei en 29 oktober, met lezingen van Gerard Termorshuizen, Kim Andringa en mijzelf. In mei ging de eerste lezing, van pershistoricus Gerard Termorshuizen, over Du Perron als Indisch journalist anno 1919, die zich toen nog conformeerde aan de reactionaire koloniale mentaliteit die hij later achter zich zou laten. En de tweede lezing liet zien hoe hij in zijn roman *Het land van herkomst* reflecteerde op zijn Indische afkomst en de gevolgen die deze had voor zijn identiteit. In oktober gingen beide lezingen over Du Perrons visie op de negentiende-eeuwse Franse poëzie, waarin hij goed thuis was, over zijn verwantschap met de Franse gedoemde dichters (*poètes maudits*), en over zijn spel met intertekstuele verwijzingen in het gedicht 'Op een divanbed'.

Wij beloofden bij de vorige jaarvergadering, dat we de achterstand in de u toekomende *Cahiers voor een lezer* zouden inlopen. Dit is ook gebeurd: in 2011 zijn drie nummers gereedgekomen, namelijk nummer 32, 33 en 34. De inhoud van genoemde nummers is zeer divers, en dat hebben we vooral te danken aan het feit dat we telkens weer sprekers hebben weten te vinden, en ook te strikken, die het een en ander konden zeggen over aspecten van Du Perrons creatieve en kritische werk, over zijn relatief korte maar boordevolle leven en over de vele mensen met wie hij vriendschappelijk of anderszins heeft verkeer.

Zo doet het ons deugd dat we vandaag Perk-kenner Fabian Stolk bereid hebben gevonden zijn licht te laten schijnen op Du Perrons ideeën over Jacques Perk, terwijl Marsman-biograaf Jaap Goedegebuure het zal hebben over een vijandschap die in een vriendschap veranderde. Het omgekeerde heeft zich overigens bij Du Perron mogelijk vaker voorgedaan!

Er zijn nog wel meer aspecten van Du Perrons leven en werk te verkennen, dus ik heb er alle vertrouwen in dat we nog lang niet zijn uitgepraat over onze 'held'.

Verder wordt er nog steeds gewerkt aan de uitgave van de brieven van Sjahrir, die onder auspiciën van het E. du Perron Genootschap plaatsvindt. In het vorige jaarverslag zei ik, dat afronding een omineus en vaak lichtzinnig gebruikt woord is, dat de dimensie van jarenlang geploeter kan aannemen. Die wijsheid geldt nog steeds. Gelukkig is er een zomervakantie in aantocht...

Du Perron leeft ook buiten de directe kring van ons genootschap. Zo bestaat nog steeds de E. du Perronprijs, elk jaar door de Universiteit van Tilburg, de gemeente Tilburg en het Brabants Kenniscentrum Kunst en Cultuur uitgereikt aan "een persoon of instelling die door middel van een cultuuruiting in brede zin een bijdrage levert aan het multiculturele Nederland. Net als Du Perron in zijn tijd signaleren zij grenzen en doorbreken zij scheidsmuren die wederzijds begrip tussen de verschillende Nederlandse bevolkingsgroepen in de weg staan." Het stemt ons dankbaar, dat deze prijs, die in 1986 voor het eerst werd toegekend, nog steeds bestaat, in een tijd van *rücksichtslose* bezuinigingen op cultuur, en een tijd waarin Jan Lubbes een wedergeboorte lijkt te beleven in de vorm van populistische druktemakers die zich blindstaren op wat voor hen het Nederlandse 'volkseigen' is. Vorig jaar is de E. du Perronprijs op 31 mei voor de eenentwintigste maal uitgereikt, en wel aan Alice Boots en Rob Woortman voor hun biografie van de Surinaamse verzetsstrijder en antikoloniale schrijver Anton de Kom (met wie Du Perron nog enkele brieven heeft gewisseld). Voor het eerst werd toen ook een Du Perron-lezing uitgesproken, door de Zuid-Afrikaanse dichteres Antjie Krog. Dit jaar zal de prijs op 10 mei worden uitgereikt en zal Paul Scheffer de tweede Du Perron-lezing houden. U kunt zich nog opgeven om deze feestelijke avond bij te wonen.

Ik begon mijn jaarverslag met een verwijzing naar *Facebook*. Eveneens een modern verschijnsel is digitalisering, en het digitaliseren van teksten van Du Perron is een project waar het E. du Perron

Genootschap van harte zijn steun aan verleent. Dit project is aangezwengeld door Krijn ter Braak, die als initiatiefnemer van de website *mennoterbraak.nl* al ruime ervaring heeft op dit gebied. Wij zullen verderop in deze vergadering nader spreken over dit project. Belangstellenden worden opgeroepen zich te melden bij het bestuur.

Rest mij u, zoals altijd, te danken voor uw steun en uw trouw, en u een prettige middag toe te wensen.

Kees Snoek, 21 april 2012

Publicaties

- Helleke van den Braber en Inger Leemans (red.). *Explosieve Debatten. Kritische tradities in Nederlandse en Engelse tijdschriften 1750-1940*. Zutphen: Walburg Pers, 192 p., € 29,50

- In november verschijnt het *Verzameld werk* van Jo Otten en ook een tweede druk (voor slechts € 39,50) van: Rob Groenewegen, *Te leven op duizend plaatsen. Jo Otten 1901-1940*. Handelseditie van het proefschrift. Haarlem: In De Knipscheer, 2011. 814 p., ill., ISBN 978-90-6265-665-3. Deze biografie, die nieuw licht werpt op Ottens tijdgenoten Du Perron en Ter Braak, is genomineerd voor de *Mr. J. Dutilhprijs 2012*, de belangrijkste prijs voor een plaatselijke historische publicatie in ons land. De tweejaarlijkse prijs wordt dit jaar voor de tiende keer uitgereikt aan de beste publicatie uit 2010 en 2011 over de geschiedenis van Rotterdam in de ruime betekenis van het woord. De uitreiking vindt plaats op donderdag 18 oktober 2012 in het Bibliotheektheater Rotterdam. Zie www.indeknipscheer.com.

- *Photographs of the Netherlands East Indies: collections at the Tropenmuseum* / Janneke van Dijk, Rob Jongmans, Anouk Mansfeld, Steven Vink & Pim Westerkamp. Amsterdam: KIT, 2012. 120 p. ISBN 9789460221934 : € 34,50. Bevat 120 foto's vanaf eind 19^e eeuw.

22^e E. du Perronprijs en tweede Du Perronlezing

Op 10 mei 2012 is in Tilburg de E. du Perronprijs 2011 uitgereikt aan Ramsey Nasr voor zijn dichtbundel *Mijn nieuwe vaderland. Gedichten van crisis en angst*. Ramsey Nasr (1974) is acteur, dichter/schrijver en regisseur. In 2009 werd hij voor een periode van vier jaar benoemd tot Dichter des Vaderlands. *Mijn nieuwe vaderland* is een hybride bundel waarin gedichten, essays en lezingen verzameld zijn. De jury is van mening dat Nasr in deze bundel doet wat van een Dichter des Vaderlands verwacht mag worden: hij geeft een cultuurkritische en pijnlijke diagnose van het hedendaagse Nederland. Hij deinst er niet voor terug om zich in scherpe bewoordingen uit te laten over maatschappelijke misstanden en neemt daarbij zijn rol als publieke intellectueel serieus. Daarmee getuigt hij een erfgenaam van Du Perron te zijn.

De E. du Perronprijs is een initiatief van de gemeente Tilburg, de School of Humanities van Tilburg University en het brabantse kenniscentrum kunst en cultuur (bkkc). De E. du Perronprijs is bedoeld voor mensen of instellingen die met een cultuuruiting in brede zin een bijdrage leveren aan de multiculturele samenleving. Net als Du Perron in zijn tijd, signaleren zij grenzen en doorbreken ze scheidsmuren die wederzijds begrip tussen de verschillende bevolkingsgroepen in de weg staan. De jury bestond uit prof. dr. Sjaak Kroon (voorzitter), drs. Geno Spoormans (secretaris), dr. Sander Bax, prof. dr. Herman Beck, dr. Tineke Nugteren, drs. Wilbert van Herwijnen (gemeente Tilburg) en dr. Manu van der Aa (Universiteit Antwerpen en Du Perron Genootschap). Eerder werd de E. du Perronprijs uitgereikt aan onder anderen Marion Bloem, Max Velthuis, Hugo Pos, Hafid Bouazza, Anil Ramdas, Kader Abdolah, Guus Kuijer, Adriaan van Dis, Abdelkader Benali en het schrijversduo Alice Boots en Rob Woortman.

Voorafgaand aan de uitreiking sprak Paul Scheffer, hoogleraar Europese Studies aan Tilburg University, de tweede E. du Perronlezing uit over de vraag wat de gevolgen kunnen zijn van de voorspelde verschuiving van het zwaartepunt van de wereldeconomie van het Westen naar het Oosten.

De 23^e E. du Perronprijs wordt in mei 2013 uitgereikt.

Oproep Rob Groenewegen werkt na zijn biografie van Jo Otten (1901-1940) voor Uitgeverij Atlas aan de biografie van de dichter en letterkundige Victor E. van Vriesland (1892-1974). Mocht u over nuttige documentatie beschikken, neemt u dan contact met Rob Groenewegen op. Nadere informatie is te vinden via: www.victorvanvriesland.nl.